

Sygnatura akt VI GC 267/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 czerwca 2014 r.

Sąd Rejonowy w Wałbrzychu VI Wydział Gospodarczy **w składzie:**

Przewodniczący SSR Łukasz Kozakiewicz

Protokolant Ewelina Dulian

po rozpoznaniu w dniu 2 czerwca 2014 r. na rozprawie sprawy

z powództwa **J. K.**

przeciwko **W. W.**

o zapłatę

powództwo oddała.

UZASADNIENIE

Powód – J. K., wniósł o zasądzenie od pozwanego – W. W. kwoty 27.020,53 zł wraz ustawowymi odsetkami i kosztami procesu. W uzasadnieniu pozwu podał, że wobec rozwiązania łączącej strony umowy spółki cywilnej, spłacił większą część obciążających go zobowiązań tej spółki. Dochodzona kwota stanowi różnicę między wartością wkładu (30.000,- zł) a wartością niespłaconych i przypadających na powoda zobowiązań rozwiązanej spółki.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 8 kwietnia 2014r., sygn. akt VI GNc 207/14, Sąd Rejonowy w Wałbrzychu nakazał pozwanemu, aby zapłacił na rzecz powoda kwotę 27.020,53 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 27 września 2013r. oraz kwotę 338,- zł tytułem kosztów procesu.

W sprzeciwie od tego nakazu zapłaty pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu. Zarzucił, że powód nie wykazał roszczenia, w tym nie udowodnił wysokości nakładów poniesionych na majątek spółki cywilnej. Wskazał, że nakłady na prowadzony w jej ramach lokal zostały poczynione jeszcze przed przystąpieniem powoda do spółki.

Sąd ustalił.

Pozwanego W. W. łączyła zawarta z M. M. umowa spółki cywilnej, w której przysługiwały im równe udziały w zyskach i stratach. Współpracę z w/w przedsiębiorcami nawiązał powód J. K., który następnie przystąpił do spółki w miejsce M. M.. Z tytułu przejęcia praw i obowiązków M. M. w spółce, powód zapłacił na jego rzecz kwotę 30.000,- zł. M. M. występując ze spółki nie otrzymał zwrotu wkładu. Powód przystępując do spółki nie wniósł żadnego wkładu.

Dowód: zeznania świadka T. K. – k. 104, przesłuchanie stron – k. 105 – 106.

Z dniem 30 września 2010r. strony rozwiązały łączącą je umowę spółki cywilnej.

Dowód: zaświadczenia o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej – k. 7, 8, decyzja z dn. 7.10.2010r. – k. 9, przesłuchanie stron – k. 105 – 106.

Po rozwiązaniu spółki, dotychczas prowadzony w jej ramach lokal pn. (...) prowadził pozwany.

Bezsporne.

Strony odrębnie oraz w ramach prowadzonej spółki cywilnej spłaciły zobowiązania powstałe w związku z prowadzeniem spółki, w tym:

- wobec R. W. w wysokości 3.000,- zł zapłacone przez powoda w dniu 10 października 2010r.,
- wobec R. W. w wysokości 10.000,- zł zapłacone przez pozwanego,
- wobec PHU (...) Sp. z o.o. w wysokości 585,60 zł – zapłacone przez spółkę w dniu 27 września 2010r.,
- wobec (...) w wysokości 5.000,- zł – zapłacone przez powoda w dniu 24 września 2010r.,
- wobec (...) w wysokości 5.000,- zł – zapłacone przez pozwanego w roku 2014r.,
- wobec (...) Sp. z o.o. w łącznej wysokości 1176,54 zł – zapłacone przez spółkę w dniu 27 września 2010r.,
- wobec (...) w wysokości 200,- zł – zapłacone przez spółkę w dniu 7 grudnia 2009r.,
- wobec (...) w wysokości 200,- zł – zapłacone przez powoda w ramach postępowania egzekucyjnego sygn. akt KM 102/10, w dniu 12 lutego 2010r.,
- wobec (...) w wysokości 200,- zł – zapłacone przez powoda w ramach postępowania egzekucyjnego sygn. akt KM 102/10, w dniu 26 marca 2010r.,
- wobec (...) w wysokości 200,- zł – zapłacone przez powoda w ramach postępowania egzekucyjnego sygn. akt KM 102/10, w dniu 7 maja 2010r.,
- wobec (...) w wysokości 200,- zł – zapłacone przez powoda w ramach postępowania egzekucyjnego sygn. akt KM 102/10, w dniu 29 czerwca 2010r.,
- wobec (...) w wysokości 200,- zł – zapłacone przez powoda w ramach postępowania egzekucyjnego sygn. akt KM 102/10, w dniu 16 września 2010r.,
- wobec (...) w wysokości 200,- zł – zapłacone przez powoda w ramach postępowania egzekucyjnego sygn. akt KM 102/10, w dniu 17 stycznia 2011r.,
- wobec (...) w wysokości 200,- zł – zapłacone przez powoda w ramach postępowania egzekucyjnego sygn. akt KM 102/10, w dniu 15 lutego 2011r.,
- wobec (...) w wysokości 200,- zł – zapłacone przez powoda w ramach postępowania egzekucyjnego sygn. akt KM 102/10, w dniu 20 kwietnia 2011r.

Dowód: pismo z dn. 26.03.2012r. – k. 10, pismo z dn. 27.08.2012r. z potwierdzeniem nadania – k. 11, zawiadomienie o wszczęciu egzekucji sygn. akt KM 102/10, stanu sprawy sygn. akt KM 102/10 – k. 92, pismo z dn. 14.08.2010r. – k. 87, wezwanie do zapłaty z dn. 30.08.2010r. – k. 88, notatka – k. 89, dowód wpłaty z dn. 24.09.2010r. – k. 90, potwierdzenie zapłaty z dn. 27.09.2010r. (x 2) – k. 91, potwierdzenie zapłaty z dn. 7.12.2009r. – k. 93, potwierdzenie zapłaty z dn. 12.02.2010r. – k. 93, potwierdzenie zapłaty z dn. 26.03.2010r. – k. 93, potwierdzenie zapłaty z dn. 7.05.2010r. – k. 93, potwierdzenie zapłaty z dn. 29.06.2010r. – k. 94, potwierdzenie zapłaty z dn. 16.09.2010r. – k. 94, potwierdzenie zapłaty z dn. 17.01.2011r. – k. 94, potwierdzenie zapłaty z dn. 15.02.2011r. – k. 94, potwierdzenie zapłaty z dn. 20.04.2011r. – k. 94, zeznania świadka R. W. – k. 104, przesłuchanie stron – k. 105 – 106.

Pismem z dnia 18 grudnia 2012r., doręczonym w dniu 22 grudnia 2012r., powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 27.020,53 zł tytułem zwrotu połowy kosztów uruchomienia (...) Wezwanie ponowiono pismem z dnia 11 września 2013r.

Dowód: wezwanie do zapłaty z dn. 18.12.2012r. z potwierdzeniem nadania i doręczenia – k. 12, wezwanie do zapłaty z potwierdzeniem nadania z dn. 11.09.2013r. – k. 13.

Sąd zważył.

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że sprawa niniejsza była sprawą o zapłatę, podlegającą rozpoznaniu w postępowaniu procesowym, gdyż – jak wynika z uzasadnienia pozwu wskazującego na sposób ustalenia wartości dochodzonego roszczenia – powód domagał się jedynie zwrotu wniesionego do spółki wkładu, pomniejszonego o wartość przypadających na niego i niespłaconych zobowiązań (**vide:** wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 czerwca 2002r., sygn. akt I ACa 1338/01, OSA z 2003r., Nr 7, poz. 27). Co prawda w materiale dowodowym znajdują się dokumenty świadczące o woli powoda rozliczenia jego udziału w majątku spółki (rozliczenia zobowiązań, nakładów i majątku). Na kwestie związane z tymi okolicznościami powoływał się również pozwany w sprzeciwie od nakazu zapłaty. Niemniej wskazać należy, że roszczenie zgłoszone w niniejszej sprawie ograniczało się do żądania zwrotu wkładu, stąd postępowanie dowodowe ukierunkowane było na ustalenie okoliczności istotnych dla tak sformułowanego żądania. Podkreślenia wymaga, że sąd jest związany petitum pozwu i nie może orzekać o roszczeniach, które stronom co prawda przysługują i na które strony powołują się w toku postępowania, ale nie zostały zgłoszone w ramach żądania rozstrzygnięcia sporu (art. 321 § 1 k.p.c.).

Stan faktyczny niniejszej sprawy Sąd ustalił na podstawie dowodów z zaferowanych przez obie strony dokumentów w postaci: potwierdzeń zapłaty, wezwań do zapłaty oraz pism – prawdziwości i rzetelności których żadna z nich nie przeczyła, co pozwalało uznać je za wiarygodne i miarodajne źródło informacji o stanie faktycznym sprawy. Nadto przeprowadzono dowód z zeznań świadków R. W. i T. K., które jednak w znikomym stopniu przyczyniły się do poczynienia ustaleń faktycznych. R. W., któremu przysługiwała wobec stron wierzytelność z tytułu czynszu najmu zeznał, że została ona w całości spłacona, jednak nie potrafił precyzyjnie określić ani kiedy to mało miejsce, ani kto i w jakiej wysokości dokonał tej spłaty. T. K. posiadał natomiast jedynie szcątkową wiedzę o rozliczeniach powoda z M. M., potwierdzając w istocie niesporną okoliczność nabycia przez powoda od M. M. praw i obowiązków z tytułu uczestnictwa w spółce zawartej z pozwanym. Uzupełniająco przeprowadzono dowód z przesłuchania stron, których zeznania należało uwzględnić jedynie w zakresie w jakim pozostawały wzajemnie spójne (przystąpienie powoda do umowy spółki i wystąpienie z niej M. M., fakt i termin rozwiązania umowy spółki, częściowo fakt spłaty zobowiązań) lub znajdowały potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym (częściowo fakt spłaty zobowiązań).

Sąd oddalił wniosek o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka M. M. wobec jego zgonu. Oddalono także wniosek o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka A. D.. Okazał się on zbędny gdyż okoliczności, które powód zamierzał w ten sposób wykazać (zapłata należności na rzecz (...)) została wykazana dowodem z dokumentu. Oddaleniu podlegał również wniosek powoda o przeprowadzenie dowodu z dokumentacji księgowej zlikwidowanej spółki na okoliczność wartości jej majątku. Dowód ten należało uznać za zbędny, albowiem ustalenie tej okoliczności miało dla wyniku sprawy znaczenie jedynie wtórne. Zgłaszanie dowodów może być ocenione jako nieprzydatne dla wyjaśnienia sprawy lub zmierzające do zwłoki, wówczas gdy teza dowodowa jest nieistotna dla rozstrzygnięcia, co miało miejsce w niniejszej sprawie (**vide:** wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 października 1999r., sygn. akt I PKN 316/99, OSNP z 2001r., Nr 5, poz. 151; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2001r., sygn. akt III CKN 1393/00, LEX Nr 603170). Sytuacja taka miała miejsce w przypadku w/w wniosków dowodowych.

Na podstawie przeprowadzonych dowodów, Sąd ustalił istotne okoliczności sprawy, obejmujące fakt zawarcia między stronami umowy spółki cywilnej i jej rozwiązania oraz zakres w jakim spłacone zostały zobowiązania tej spółki.

Podstawę prawną dochodzonego roszczenia stanowił przepis art. 875 § 2 k.c., w myśl którego, z majątku pozostałego po zapłaceniu długów spółki zwraca się wspólnikom ich wkłady, stosując odpowiednio przepisy o zwrocie wkładów w razie wystąpienia wspólnika ze spółki. Zasady te przewidują, że wspólnikowi występującemu ze spółki zwraca się w naturze rzeczy, które wniósł do spółki do używania, oraz wypłaca się w pieniądzu wartość jego wkładu oznaczoną w umowie spółki, a w braku takiego oznaczenia – wartość, którą wkład ten miał w chwili wniesienia. Nie ulega zwrotowi wartość wkładu polegającego na świadczeniu usług albo na używaniu przez spółkę rzeczy należących do wspólnika. Ponadto wypłaca się występującemu wspólnikowi w pieniądzu taką część wartości wspólnego majątku pozostałego po odliczeniu wartości wkładów wszystkich wspólników, jaka odpowiada stosunkowi, w którym występujący wspólnik uczestniczył w zyskach spółki (art. 871 k.c.). Celem powołanej regulacji jest zapewnienie ustępującemu wspólnikowi przynajmniej sumy pieniężnej odpowiadającej wartości wniesionego przez niego wkładu. Przepis ten nie może być stosowany wprost (a jedynie odpowiednio) w przypadku, gdy spółka wykazuje straty w chwili ustąpienia wspólnika. Jeżeli w chwili ustąpienia wspólnika wartość majątku spółki jest mniejsza od łącznej wartości wniesionych wkładów, to ustępujący wspólnik otrzyma pełną wartość wniesionego przez siebie wkładu tylko wówczas, gdy z mocy umowy spółki był zwolniony od udziału w stratach. W przeciwnym razie należeć mu się będzie suma odpowiednio mniejsza obliczona według stosunku, w jakim wspólnik ten miał uczestniczyć w stratach spółki (**vide:** wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 30 grudnia 2003r., sygn. akt I ACa 824/03, LEX Nr 193558). W świetle powyższego, pierwszorzędne znaczenia dla dochodzonego roszczenia miało wykazanie wysokości wkładu powoda do spółki. Materiał dowodowy nie zawierał dokumentu umowy spółki cywilnej ani aneksów do niej, na podstawie których M. M. wystąpił ze spółki a jego prawa i obowiązki przejął powód. Jednocześnie pozostałe przeprowadzane dowody pozwalały na potwierdzenie jedynie w/w okoliczności, nie dostarczając szczegółowych informacji co do treści umowy spółki cywilnej, w tym w szczególności wysokości wkładów. Dowód z przesłuchania stron nie pozwolił na wyjaśnienie tej kwestii wobec skrajnie odmiennych relacji stron (powód twierdził, że wkład ten wynosił 30.000,- zł; pozwany że 50,- zł). Do dowodu tego należało przy tym podchodzić z daleko idącą ostrożnością, zważywszy że umowa spółki cywilnej powinna być zawarta na piśmie (art. 860 § 2 k.c.), co z kolei pociągało za sobą ograniczenia dowodowe (art. 74 § 1 k.c.). Sąd doszedł przeto do przekonania, że jakkolwiek wysokość wkładu została niewątpliwie określona w umowie, to jednak ustalenie jego wysokości bez analizy dokumentu umowy nie jest możliwe. Oznaczało to, że roszczenie powoda nie mogło zostać uwzględniane wobec w/w mankamentu dowodowego. Dodać należy, że materiał dowodowy nie pozwalał również na ustalenie wartości wkładu w chwili jego wniesienia – do której to wartości posiłkowo odsyła cytowany wyżej przepis art. 871 § 1 k.c. W tym miejscu wypada wyjaśnić, że pojęcie wkładu do spółki nie może być utożsamiane z wartością udziału w spółce, tj. wartością jaką reprezentuje prawo wspólnika do szeroko pojętego uczestniczenia w spółce (udział w zyskach, prawo prowadzenia spraw spółki, etc.). Zobowiązanie wspólnika do wniesienia wkładu wynika jedynie z umowy spółki. Jest to w istocie zobowiązanie do objęcia prawa stanowiącego wkład wspólnością łączną na rzecz wszystkich wspólników. W związku z tym, że konstrukcja stosunku spółki opiera się na istnieniu zobowiązania pomiędzy wszystkimi wspólnikami nawzajem wobec siebie, roszczenie o wniesienie wkładu, a więc o ustanowienie wspólności, przysługuje wszystkim pozostałym wspólnikom (**vide:** A. Kidyba (red.), Z. Gawlik, A. Janiak, K. Kopaczyńska – Piecziak, G. Kozieł, E. Niezbecka, T. Sokołowski, Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania – część szczególna, LEX, 2010). Innymi słowy, wkład do spółki stanowi świadczenie wspólnika, które zobowiązany jest on spełnić na rzecz pozostałych wspólników z przeznaczeniem na wykorzystanie przy prowadzeniu spółki, w związku z jej działalnością i zwykle w celu umożliwienia realizacji wspólnego przedsięwzięcia gospodarczego, dla którego umowę spółki zawarto. Natomiast wartość udziału w spółce zależna jest od wartości nabytego przez wspólników (w ramach spółki) w trakcie jej trwania majątku obejmującego składniki materialne i niematerialne, a także potencjalnych zysków i innych korzyści. Wartość ta może, lecz nie musi zawierać w sobie również wartość wniesionego wkładu. Wskazać bowiem należy, że poza roszczeniem o zwrot wkładu (art. 875 § 2 k.c.), wspólnikowi przysługuje również roszczenie o zapłatę udziału w majątku spółki pozostałego po zaspokojeniu jej zobowiązań i zwrocie wkładów (art. 875 § 3 k.c.). Istnienie tego rozwiązania prawnego byłoby bezprzedmiotowe, gdyby wartość wkładu utożsamiała z wartością odpowiedniej części majątku spółki. Podobnie nie mogą być utożsamiane z wkładem do spółki, nakłady poczynione przez wspólników na uruchomienie prowadzonego w jej ramach lokalu. Zresztą nawet gdyby przyjąć, że wkład do spółki został w tym celu spożytkowany a wartość tych nakładów odpowiada wartości wkładu, to w żaden sposób nie została ona wykazana.

Powód przystępując do umowy spółki w miejsce M. M. zapłacił na jego rzecz równowartość udziału (a nie wkładu) w wysokości 30.000,- zł. Błędnie jednak przyjmował, że kwota ta stanowiła wartość wkładu M. M. do spółki. Materiał dowodowy nie pozwalał bowiem na ustalenie, że wartość wkładu do spółki wynosiła w/w kwotę. Wartość ta winna być bowiem ustalona w umowie spółki i – jak wskazano wyżej – nie jest tożsama z wartością udziału w spółce. Skoro bowiem powód przystąpił do umowy spółki cywilnej w miejsce M. M., to przysługuje mu prawo do żądania zwrotu wkładu w wysokości wniesionej przez M. M. zgodnie z umową spółki, nie zaś prawo do zwrotu tego co zapłacił na rzecz ustępującego wspólnika. Co istotne w niniejszej sprawie, ustępując ze spółki M. M. nie otrzymał zwrotu wniesionego wkładu zaś powód żadnego wkładu nie wniósł. W wyniku zmiany podmiotowej w obrębie umowy spółki, powód uzyskał zatem prawo do zwrotu wkładu wniesionego przez M. M.. Dla ustalenia wartości tego wkładu obojętna jest kwota, jaką powód zapłacił M. M. w zamian za przejęcie jego praw i obowiązków w spółce.

W tym miejscu wskazać należy, że ciężar dowodu w zakresie wykazania wartości wkładu podlegającego rozliczeniu obciążał powoda (art. 6 k.c.), gdyż z okoliczności tej wywodził on korzystne dla siebie skutki prawne. Ponieważ zgromadzony na skutek inicjatywy procesowej powoda materiał dowodowy nie pozwalał na ustalenie tej okoliczności, powództwo nie mogło zostać uwzględnione. Nie była bowiem znana wartość, która miała podlegać zwrotowi po pomniejszeniu o sumę niewykonanych zobowiązań spółki. Tym samym ustalenie wysokości usprawiedliwionego roszczenia powoda było niemożliwe, a powództwo, jako nieudowodnione podlegało oddaleniu.

Jedyne na marginesie wyjaśnić wypada, że wskazana przez powoda wysokość spłaconych przez niego zobowiązań spółki nie znajdowała odzwierciedlenia w materiale dowodowym. Spłata rzeczonych zobowiązań w znacznej części nastąpiła w trakcie trwania spółki, co – bez względu na osobę dokonującą wpłaty wskazaną w dowodzie wpłaty – nakazywało domniemywać, że nastąpiła ona ze wspólnego majątku wspólników (odpowiedzialność wspólników za zobowiązania spółki jest wszak osobista). Natomiast spłaty zobowiązań spółki dokonane przez powoda po rozwiązaniu umowy spółki cywilnej (tj. po dniu 30 września 2010r.) obejmowały łączną kwotę 3.600,- zł, w tym kwotę 3.000,- zł zapłaconą na rzecz R. W. oraz łączną kwotę 600,- zł zapłaconą w postępowaniu egzekucyjnym sygn. akt KM 102/10.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w wyroku.